

Nr 214.

Av herr **Magnusson** i Näsvisken **m. fl.**, i anledning av *Kungl. Maj:ts proposition, nr 93, med förslag till förordning om familjebidrag åt värnpliktiga under krigstjänstgöring m. m. (krigsfamiljebidragsförordning).*

Kungl. Maj:ts proposition nr 93 med förslag till förordning om familjebidrag åt värnpliktiga under krigstjänstgöring m. m. kommer säkerligen, därest förslaget i sina väsentliga delar vinner riksdagens bifall, att på ett mera effektivt och mindre tidsödande sätt än hittills bereda de värnpliktigas familjer ett förhållandevis skäligt familjebidrag. Även om det vore önskligt att de sammanlagda familjebidragen kunde fixeras till högre belopp än propositionen angiver, torde vid den tidpunkt, då ifrågavarande förordning avses träda i kraft, varken kommunernas eller statens finansiella läge tillåta detta.

Med hänsyn till de avsevärda kostnader staten och kommunerna åsamkas genom denna understödsverksamhet är det emellertid av största betydelse att såväl beräkningen som tilldelningen av dessa familjebidrag sker efter så rättvisa och ändamålsenliga grunder som möjligt. Den främst av psykologiska skäl eftersträfvansvärda familjelönsprincipen torde på grund av praktiska svårigheter aldrig helt kunna tillämpas. De i propositionen skisserade fördelningsgrunderna få väl också närmast betraktas som en kompromiss mellan familjelöns- och understödsprincipen. I propositionen förutsattes ju att även tilldelningen av de s. k. grundbeloppen göres i vissa fall beroende av behovsprövning. När familjelönsprincipen sålunda endast får en begränsad tillämpning kan det med fog ifrågasättas huruvida inte behovsprövningen bör sättas som villkor över hela linjen. Den värnpliktiges förmögenhetsförhållanden, förmånen av helt eller delvis bibehållen lön från civil tjänst m. fl. olika faktorer måste tillmätas så stor betydelse i detta sammanhang, att de under alla förhållanden böra vara medbestämmande *om och i vilken omfattning* familjebidrag skola utgå. I detta avseende få motionärerna helt ansluta sig till de synpunkter, som anföras i socialstyrelsens här nedan återgivna yttrande:

»Med hänsyn till de betydande kostnader, som denna understödsverksamhet kan beräknas föranleda, synes det mer än eljest nödvändigt att personer, som ej äro i verkligt behov av hjälp, icke komma i fråga för erhållande av sådana bidrag. Detta kan vara förhållandet beträffande många hustrur i barnlösa familjer, hemmadöttrar i välsituerade hem m. fl. En behovsprövning över hela linjen lär sålunda få anses påkallad. De psykologiska

hänsyn, som enligt kommitténs mening motivera en viss tillämpning av familjelönsprincipen, förefalla att i jämförelse med nu angivna synpunkter vara av mera underordnad betydelse. Styrelsen anser sig sålunda böra förordna, att behovsprövning uppställas såsom generellt villkor vid utbetalande av familjebidrag.»

Därest behovsprövning uppställs såsom generellt villkor böra de i propositionen föreslagna grundbeloppen givas beteckningen minimibelopp, vilka givetvis helt skola bestridas av statsmedel.

Beträffande näringsbidragen, vilka säkerligen komma att få stor betydelse, särskilt i de hantverks-, småindustri- och jordbruksbetonade kommunerna, dela motionärerna den i propositionen framförda uppfattningen, att näringsbidragsberättigad ej bör åtnjuta annat slag av familjebidrag. Därest förutsättningar för beviljande av dylikt bidrag äro för handen bör också denna form äga företräde. Eftersom näringsbidragsberättigad person även om han har försörjningsplikt sålunda inte kan tillerkännas det av statsmedel helt bestridda grund- eller minimibeloppet få emellertid kommunerna — ehuru visserligen med blott en viss procentuell andel — dock vidkännas delkostnader för bestridande av hela näringsbidraget. Enligt motionärernas mening borde staten *helt* bestrida så stor del av näringsbidraget, som sökanden, därest han är försörjningspliktig, skulle tillerkännas i grund- eller minimibelopp. Härigenom skulle kommunernas benägenhet att vid valet av bidragsformer anlägga allt för strikta kommunalekonomiska synpunkter helt elimineras.

Motionärerna hysa inga principiella betänkligheter mot att kommunerna skola till viss del bestrida kostnaderna för denna understödsverksamhet. Detta så mycket mindre som behovsprövningen skall handhavas av ett kommunalt organ och kommunerna sålunda härigenom kunna öva inflytande på de slutliga kostnaderna. Jämte behovsprövningen blir dessutom kommunernas ekonomiska delansvar en verklig garanti för att kostnaderna hållas inom skäligen gränser. Däremot kan det råda delade meningar om hur stor del av kostnaderna kommunerna skola bestrida. Med hänsyn till den ökade belastning i olika avseenden, som även kommunerna ekonomiskt utsättas för under mobiliseringstider, borde enligt motionärernas mening kommunernas andel kunna begränsas till $\frac{1}{10}$ i stället för i propositionen föreslagna $\frac{1}{5}$ av kostnaden. Man får dock ihågkomma att kommunerna dessutom få vidkännas betydande administrationskostnader i samband med denna verksamhet. Därjämte torde inte alltid dessa kostnader få inräknas bland de kommunala utgifter, på vars grundval kommunerna tilldelas skatteutjämningsbidrag. Genom generell behovsprövning torde de statliga kostnaderna kunna hållas inom beräknad ram även om statens bidrag höjas från i propositionen beräknade $\frac{4}{5}$ till $\frac{9}{10}$ av kostnaden.

Med anledning av vad sålunda anförts hemställas om sådana ändringar i Kungl. Maj:ts proposition nr 93,

att behovsprövningen göres generell,
att staten *helt* bestrider så stor del av näringsbidraget,
som skulle tillerkänts försörjningspliktig i minimibelopp,
därest han sökt familjebidrag, samt
att kommunernas bidragsandel fastställles till $\frac{1}{10}$ i stället
för i propositionen föreslagen $\frac{1}{5}$ av kostnaden.

Stockholm den 28 mars 1940.

Evald Magnusson,
Näsviken.

Emil Näsström.

Lars Jonsson.

E. Oskar Åkerström.

Ernst Berg.
